

Kewn: 29 Avrêl 2020

Agahdariya ji Wezaretê Karûbarên Civakî û Integrasyonê ya navçe Hessen li ser Virusê Korona

Li jêr em hin agahdariyan û her weha çavkaniyên ku hûn dikarin agahdariya nû-nûve der barê Vîrûsa Korona de bistînin bidin we.

Di dawiya sala 2019 de, "Rêxistina Tenduristiyê ya Cîhanê" hate agahdarkirin ku li Wuhan (Çin) bi nexweşîya xwe ya gurçikê xwedî sedemek nediyar bû. Çend roj paşê vîrusek nû wekî sedem hate tesbit kirin. Jê re navê viruse SARS-CoV-2 tê gotin. Nexweşîya ku bi vîrusê ve hatî hiştin COVID-19 têtê kirin û tev cîhanî/dinê de belabûn.

Hûn/tu ê li ser rûpelên jêrîn bibînin:

1. Agahdariya gelemperî di derbarê virusê korona de
2. Ez çî dikarim wekî pêşbîniyek bikim ku tendurist bimînin?
Ez çawa dikarim bi nîşanan re mijûl bibim?
3. Li Hessen agahdarî li ser hewceyê maskê
4. Agahdariya li ser pêwistiya dûrbûna li Hessen
5. Agahdarî ji bo vegera rêwîtiyan û kesên ku gihîştin Hessen
6. Li Hesse agahdarî li ser ayin/ziyareta kemanen oli dêrê û cenazeyan
7. Agahdariya li ser piştevaniya malbatê di pêvajoyên jidayikbûnê û mirinê de li Hessen
8. Agahdariya li ser lênihêrîna acîl ya zarokan li Hessen

1. Agahdariya gelemperî

Rewşa heyî çi ye?

Enstîtuya Robert Koch (RKI) bi rêkûpêk girîngiya tenduristiya gel 3u gelemperi ji ber vîrûsa nû ya li Almanyayê nixand. RKI nixandina rîska heyî li ser weşand, ji re meyzê:

https://www.rki.de/DE/Content/InfAZ/N/Neuartiges_Coronavirus/Risikobewertung.html;jsessionid=9766CE9E961256ECB36D5D17A325E8F4.internet062.

Ji bo Hessen, hukumeta eyaleta Hessen biryar da: Ji bo ku bi kêmasî belavkirina vîrûsa Corona hildin û nekeve xeterê mirovan, pêwîst e ku têkiliyên kesane - hem di warê giştî û hem jî di warê taybetî de - bi qasî ku pêkan be.

Ez li ku derê dikarin agahdariya zêde li ser vîrûsa corona li Hessen bistînim?

Agahdariya heyî dikare li ser malpera Wezareta Karûbarên Civakî û Integrasyonê ya Hessian di vê Link de were dîtin: www.hessenlink.de/2019ncov.

Wezareta Karûbarên Civakî û Hevgirtinê û Navçeya Hessen ya têlefônê agahdariya belaş ji bo hemwelatîyên Hessian saz kirine.

- **Pirsgirêkên bijîjkî an tenduristî yê têkildarî korona viruse**

Telefon jibo agahdari liser irusê korona : 0800 555 4 666

Gihanî : Her roj saet ji 8 heta 20

Ger pirsên we hebin, hemwelatî dikarin bi beşa tenduristiya berpirsiyar re jî têkiliyê daynin. Hûn dikarin hûrguliyên têkiliyê li vir bibînin: <https://tools.rki.de/PLZTool/>.

2. Ez ji xwe çî dikarim wekî pêşbîniyek bikim ku tendurist bimînin?

Wekî pîvanek parastinê - her weha li bere gripê - ji welatiyan tê xwestin ku bi rêgezên jêrîn ên tenduristiyê yê jêrîn tevbigerin:

- Bi gelemperî û bi tevahî destên xwe bişon (tevî zarok û mezinan)
- Kuxîn û hilpişk bi tenê di bi desmala kaxîz an destikê zendê de (her weha zarok û mezinan)
- Tîrêja kaxezê yekcar bikar bînin û wî di nav lepên avêtî de bavêjin
- Destê xwe bê destên kes nekşîne, ne hemezkin / gep u rê maçî nakin
- Bi dest, poz, dev û çavan dest nekîşînin (nemaze piştî ku hûn li otobusan destan datînin û bi karanîna destikên derî yê ku ji hêla pir kesan ve têne tewandin, lê di heman demê de li malê jî hene)
- Smartphone, tîlefon, tablet û hwd bi rêkûpêk paqij bikin / bi desenfeksiyon paqij bikin
- Herî her tim şûşe û kevçî, çetelê xwe bikar bînin
- Bi her zal ji elaletê/geremol dûr bikevin.

Divê ez li ser nîşanên / semptomên nexweşiyê çawa tevbigerin?

Heke hemwelatî/kesên nîşanên nexweşiyê yê wekî kuxik, agir an tengnefêsî heyê, divê hûn/tu ev jêrîn bikin:

- Divê jîmara telefonê **116-117** bigerin (ev jimareya tîlefonê ya karûbarê dermanê lezgîn e)
- Bi tîlefonê bi rêveberiya tenduristiyê herêmî re têkiliyê daynin
- Bi tîlefonê bi doktorê malbata xwe re têkilî daynin

Vê gavê ew bi kesê daxwazkar re eşkere dikin ka gelo enfeksiyonek bi koronavirusê nû re heye û heke gumanbarîya maqûl hebe diyarî û derman kirinê dî dest pê dikin. Zaneyen und enformasyonen din ji zimanen din de karinen ku li ve adresên internet hate bigirtin:

<https://www.bundesgesundheitsministerium.de/coronavirus.html>

Niha li medyaya civakî de gelek agahdarîye şaşî hene. Ji kerema xwe ji bo agahdariya bisati û tekbejên çavkaniyên li jor hatine bikar anîn.

3. Jibo divêtina maskeyê li navça Hessen

Ji 27'ê Avrêl 2020 ve, hemwelatîyên Hessenê neçar dimînin ku dema ku ew wesayîten veguhaztina giştî yê herêmî bikar tînin an têkevin nav dikan, bazarên heftane, bank û posteyên hwd, hwd pêdivî ye ku parastina devê û pozê hildin. Ev li ser mirovên ku şeş sal û kevntir in jî ev e.

Parastina dev û pozê çi ye?

Parastina dev û pozê her parastinê li hember dev û pozê digire ku, ji ber cewherê wê, ji bo kêmkirina belavbûna pelên qertelê yê veguhastin ji dev û aerosolan pêk tê ji kuxin kêş, pişkin an vegotinê ve, bêyî ku ji bingehê an kategoriya parastinê ya pejirandî be. Wekî din bi vî maskeyen ku bixwe dirûtin xwemal têne çêkirin, şalgerdan, destmal an pêşgîr.

Maskên bijîşkî yê profesyonel divê ji bo personelê bijîşkî ve bêne cih.

Mesefê/Durahî girtina ji pir girîngeig

Qanûnên têkiliyê û qaîdeyên dûr hîn jî bi kirîna maskek rojane ve derbasdar in.

Îstîsna

Pêdivî ye ku xwedan parastina dev û pozê li ser zarokên di binê 6 saliyê de ne an jî kesên ku ji ber pirsgerêkên tenduristî an bêserûberiyê nikaribin parastina dev û pozê bikin.

Ceyzaya hişyariya drav/pere

Nehîştina pêkanîna maskek neheqiyek îdarî ye. Heke welatî têkiliyê bi maskek neynin û piştî ku têkilî pêk neynin bila bînpêkirinek dubare bibe 50 Euro ceza drav hati girtin.

4. Aqahdariya di derbarê hewcedariya dûr de

Mîna li cîhê giştî tenê bi hevûdu ku bi heman malbatê an digel **yek kesek** ku ne di malbata xwe de dijî tenê destûr tenê heye. Dema ku hûn bi mirovên din re hevdîtin, pêdivî ye ku dûrahiyek herî kêr 1,5 meter hebe. Li tevgerên gelemperî ya ku ihtîmal e ku vê hewcedariya dûr, xeter bike, wek cezna de, sorkiri/xwarina qelandin an pîknîk, bêyî ku hêjmara mirovan qedexe ye.

Di rewşên wiha de îstîsna destûr ne:

- Ji bo trênen rêwîtiya giştî, otobus û tramvayê,
- Hevdîtin û lînêrîn ji bo piçûkan an kesên hewceyê piştgiriye,
- Ji bo ezmûnan, nemaze ezmûnên dewletê û kariyerê,
- Da ku xwînê bide,
- Ji bo civînên kesên ku ji bo sedemên karsaziyê, pîşeyî, fermî an karûbarê lînêrînê rasterast bixebitin,
- Ji bo daneşîn û rûniştinên dadgehê,
- Bi gerdûnek ji rayedaran re ji bo karûbarên cenazeyan û goristan heke pêwîst be.

5. Aqahdariya li ser veqerandina rêwîtiyan û koçberan/sevahatkaran

Rêwîtiya veqerandinê û ketinê: Hûn çî divê hûn mînak bikin ji betlaneyê?

Ji bo pêşgirtina li çavkaniyên nû yên enfeksiyonê ne ku rêwiyên ketinê û veqerandinê, dê ji 10'ê Nîsana 2020'an de ûmumî navxweyî ya 14 rojan were diyar kirin. Rêzgeh diyar dike ku kesên biyanî ku ji Hesse diçin derveyî welat jî ne lazim e ku di cihê de têkiliyê dezgeha tenduristiyê ya ku li cîhê wan rûnişte ye têkilî daynin û di derbarê vegera wan de agahdar bikin. Her weha hûn neçar in ku heke nîşanên nexweşiyek bi COVID-19 li gorî pîvanên pêwendîdar ên Enstîtuya Robert Koch çêbibin bi yekser têkiliyê bi saziya saxlemiyê re bigirin. Di hin komên mirovan û pîşeyan de îstîsna hene. Bi taybetî ji bo kesên ku ji bo peydakirina aramiyê ji nifûsê re, veguhastina mirov an pergala tenduristiyê û her weha ji bo karûbarên awarte jî, wek mînak polîs in. Veguhastin an mayînen kurt li Hesse û derveyî welat jî ne hatine tomar kirin. Karkerên sezonê di bin hin mercan de ji qanûnên karantînê tene derxistin

6. Li ser karûbarên dêrê/ayîn û karûbarên cenazeyê agahdarî

Pratîka dût û rêzîknameya saxlem dike ku meriv careke din karûbaran û civînên olî pêk bîne. Heta ev ne bibe çarçewa gelemperî, mirov dikare baweriya xwe bi hev re bijî û ji bo Eucharist û Supîvanê Xudan werin ba hev. Ji 4ê Gulanê vir ve, karûbaran û civînên olî dîsa gengaz dibin, ger ku:

- di navbera mirovan de kêmtirîn 1,5 mêtreyê dût e. (Tenê mirovên ku di yek malbatê de bi hev re dijîn ji hindiktirîn dût man.)
- Tiştên, wek mînak komika berhevokê, nayê pejirandin û dût re derbas dibin.
- Pîvanên tenduristî yê maqûl ên wekî sazkirina belavkirina belavkirinê ya dezgezê tê misoger kirin.
- Digel vê yekê, civakên olî divê li gorî civînê de pîvanên pêwîst û paqijîya paqij bi awayek eşkere xuya bikin..

Civîn li saziyên cenazeyan û goristanan jî gengaz in, bi şertê ku jorên jorîn ên rêzîkên rêzdarkirinê bêne girtin.

7. Li ser pêvajoyên jidayikbûnê û mirinê de agahdariya piştqirîya malbatê

Ji roja şemî, 28ê Adar 2020, îstîsna ji rêzîknameyên berê yê serlêdan ji bo serdanan dikare ji bo endamên herî nêzikî malbatê di dozên takekesî de were destûr kirin.

Rêvebirîya tesîsê, mînak. nexweşxane, heke karmendên bijîjkî bijîn vê yekê ji ber sedemên exlaqî û civakî girîng dibînin, dibe ku endamên malbatê yê nêzik bi wan re bibin alîkar, bi taybetî di bûyerên bûyînê de an jî pêvajoyên mirinê de.

Kesên bi enfeksiyonên respirasyonê ji derveyî vê yekê tên derxistin.

Vê yekê ji hêla "Zagona Duyemîn Ji Bo Têkoşîna Bi Virûsa Korona" ve dergehek heye.

8. Aqahdariya lînerîna zarokan:

Li Hessenê belavbûna vîrusê jî hêdî bûye. Armanc hîn jî parastina hemî gelan e, nemaze kal û mirovên ku şertên pêşîn hene bi awayek çêtirîn gengaz. Ji ber vê yekê, divê ji derketina zincîrên nû yê enfeksiyonê her ku diçe gengaz be. Pîvana herî bandorker ku vê bigihîje hê jî kêmkirina têkiliyên kesane. Hemî qedexeyên mayînde vê rêgezê digirin. Ji ber vê yekê, zarok ne hiştin ku derbasî navendên lênihêrînê û lênihêrîna rojane bibin heya 10ê Gulanê, 2020an. Dê lênihêrîna awarte ya zarokan li komên din were domandin û berfirehkirin Mînakî, Divê komên lênêrîn ji ber sedemên parastina enfeksiyonê piçûktir be, wekî din pîvandîna bandora xwe ya girîng wînda dike.

Heya dema ku kurê min êdî nekare biçim bexçeyê zarokan?

Ji bo niha heta 10`ê Gulanê

Ma zarokê / a min dikare berdewam be ji hêla çavsoriya zarokan ve bête çavgirtin?

Ma zarokê / a min dikare berdewam be ji hêla çavsoriya zarokan ve bête çavgirtin?

Ma îstîsna hene?

Erê, ji bo hin komên pîşeyî û kesayetiyê lînerîna zarokan a acîl heye. Pêşiyê ji bo lînerîna awarte ya zarokan ev e ku parêzerek dadrêsî ya zarokî jêrîn yek ji wan e:

1. Kesên xizmên dezgeha dadrêsê, karmendên welêt di meydana polîs û bi peywîrên bicihanîna
2. Kesên xizmetê yê dezgehên agir (tev-dem û dilxwaz), kargêrên agir ên pargîdaniyê
3. Karmendên dezgehên karûbarê tenduristiya giştî
4. Dadger, dozger û parêzerên dadrêsê
5. Kargêrên dadrês û dadrês
6. Karmênden karubara rizgarî û acîl
7. Alîkarê Rêxistina Alîkariya Teknîkî
8. Alîkarî ji bo parastina karesatê
9. Karmendên li avahiyên tenduristiyê: klînîk, nexweşxane û saziyên lînerîna salmend, û di karûbarên lînerîna û hemşîreyê de
10. Karmendên ku di pîşeyên bijîjkî û hemşîreyê de kar dikin, bi taybetî:
- Hemşîreyên kalpir û salmendên

- Arîkarên anesthesiya
- Doktor/Bijîjkên
- Karmendên demanxan
- Karkerên desinfeksiyon
- Karmendên Tenduristî û zarokparêziyê, Karmendên tenduristî û hemşîre
- Ebe/maman
- Alîkarê hemşîre
- Karmendê Bijîşki/nûjdarî
- Alîkarê kedê ya bijîşkî-teknîkî li labor
- Arîkarên radiolojiya bijîşkî-teknîkî
- Arîkarên bijîşkî-teknîkî yê ji bo tespîtkirina fonksiyonên
- Karmendê tenduristiyê acil
- Arîkarên/asistatnên pijîşkî li amliyat/nişdarî
- Kamendên nihêrvan
- Arîkarên/asistanên teknîkî yê derman
- Arîkarên rizgarkirinê li gorî § 1 ya Qanûna Arîkarên Rizgar
- Bişîjkên diran
- Karmendên/arîkarên tenduristiya diran
- Psîkoterapîstên psîkolojî

Psîkoterapîstên zarok û ciwanan

Psîkoterapîstê ciwanan

11. Karmendên navendên lênihêrîna rojane ji bo zarokan li gorî qanunan § 25 HKJGB yê Alamanya

11a. Karmendên di navberan de (parçeyî) li nexweşxaneyan, yê ku ne dezgehên dayîna zarokan in, li gorî qanuna sosyale § 45 SGB VIII

11b. Mirovên ku ji bo lênêrîna acil psîkolojîk, bi taybetî li devera lênêrîna pasta ya borî an têlêfonên krîzê, û hem jî karmendên saziyên parastinê yê ji bo kesên ku ji hêla şîdeta li ser zayendan ve têne bandor kirin, bi taybetî jî li stargehên an jûreyên jinê, xizmetên şewirmendiyê yê bêkêmasî peyda dikin.

11c. Kesên ku li gorî Qanûna Têkiliya Ducaniyê li navendên pevçûnên ducaniyê yê naskirî têne şewirandin,

11d. Karmendên karûbarê civakî yê gelemperî li saziyên gelemperî yê berjewendiya zarok û ciwanan,

12. Kesên rasterast di dayîna dayîna pereyên drav de li gorî SGB II, SGB III, SGB XII, Qanûna Derfetên Penaberiyê,

13. Karmendên di warên sektoran de li gorî VO ji bo diyarkirina binasaziya krîtik bi belgeyek veqetandî ku çalakiya mecbûrî ye, mînak karmendên di bazirganiya xwarina xwarinê, di hilberîna çandiniyê de û her weha di hilberandin, veguhastin û belavkirina xwarinê de,

14. Karmendên ku di kargêriya xerckirinê de dixebitin bi belgeyek veqetandî diyar dikin ku divê parêzgerê yasayî kar li cîhê xebatê bike da ku binasaziya biparêze,

15. Karmendên çapameniyê, radyo, televîzyonê û teledîya yê din-demjimêr (bi delîl ji kardêr re ku li ser malperê li cîhê kar dixebitin ji bo domandina karsaziya bingehîn pêwîst e),

16. Leşker û karmendên Leşkerên yê Alamanya ku neçar in ku ji bo ewlehiya amadebûna Bundeswehr (Leşkerên yê Alamanya) û karên domdar,

17. Rêvebirên dibistanê, mamoste û çavdêrên kesên ku rasterast di rêxistinbûnê û bicihanîna ders û bûyerên dibistanê yê din de ne.

18. Dêûbavên tenê dixebitin (mirovên ku bi yek an jî çend zarokên piçûk re dijîn û tenê berpirsiyar in ji bo lênerîn û mezinbûna wan)

Pisporên/karmendên li navendên lênihêrînê yê rojane destûr didin ku li navendên lênihêrînê yê ku ew lê dixebitin heger li gorî pîvanên jêrîn ên parastina infeksiyonê li zarokên xwe bigerin. Qedexeya têketinê li ser zarokên ku lênerîna wan di navendek lênerîna rojane de an di lênihêrîna rojane de ne pêdivî ye bi lezgîn ji ber ku biryarek ji aliyê berpirsiyarên xêrxwaziya ciwanan ve tê xwestin da ku başiya zarokan piştrast bike. Van zarokan dikarin di lênihêrîna rojane an di lênihêrîna rojane de binihêrin.

Dibe ku sazî dikare delîlên ku ji komên jorîn ên mirovan diyar bike bipirsin. Di rewşek guman de, berpirsiyarê çavdêriya berpirsiyar biryarê dide.

BALA DAYÎN: Ev îstîsnayet nabe ku heke zaroka we an endamên heman malbatê wiha ne:

- Ger nîşaneyên nexweşiyê xuya dike
- Ger têkiliya wan bi mirovên vegirtî re hene an jî 14 roj in têkiliya wan bi mirovên enfeksiyon re nîne
- (ev yek li ser zarokên ku dêûbavên wan ji ber karê lênêrîna tenduristiya xwe ya profesyonel di têkiliyê de ne) vedihewîne.
- ji 10'e Avrêl 2020, gihîştine erdê, behrê an hewayê ji welatek li derveyî Komara Federal a Almanya.
- berê li deverek hebûn ku Enstîtuya Robert Koch wekî herêmek xeternak ji bo enfeksiyonên bi vîrûsa SARS-CoV-2 berî 10'ê Avrêl 2020'an binav kir û ku piştî ku tê de nav welêt davêje nav devera xetereyê an wekî
- di nav 14 rojan de ji roja destnîşankirinê wekî devera xeternak, ji van deveran der ketine.

Ev ji bo demek piştî ku ketinê 14 roj derbas dibin. Dêûbavên ku zarokên xwe li lênihêrîna lênihêrînê an navendê lênihêrîna rojane dikin, her çend îstîsna li wan nayê kirin an jî ji bo kîjan pîvanên parastinê yên enfeksiyonê neyên cîbicîkirin, bi neheqî tevdigerin.